

Research Paper

Feasibility of Developing Sport Ecotourism in Chaharmahal and Bakhtiari Province (Case Study: Rowing in Rushing Waters)

Farzad Ghafouri^{*1} , Javad Shahlai Bagheri² , Sina Zafari³ , Payam Raisi³

Received: Apr 09, 2024

Revised: Oct 22, 2024

Accepted: Oct 23, 2024

ABSTRACT

Objective: The main purpose of the research was to determine the feasibility of developing sports ecotourism (boating on rushing waters) in Chaharmahal and Bakhtiari province.

Methodology: This research was applied in terms of purpose and descriptive in terms of type. In the qualitative phase of the research, the researchers conducted semi-structured interviews with 15 experts using the snowball method. In the quantitative phase of the research, 370 active sports tourists, tour managers, watershed management organizations, and tourism management participated and were selected from the entire statistical population using the whole-number sampling method. In order to collect quantitative research data, a researcher-made questionnaire was used in the limiting, attracting, infrastructural, and driving dimensions, and was analyzed using SPSS and PLS software for descriptive and inferential statistics.

Findings: The results of the research in the factor analysis model showed that all factors (drivers, attractors, and infrastructure) have the greatest impact on the development of sports tourism compared to the factor that can. And they had the right factor load; Meanwhile, the limiting factor affects the feasibility of sports tourism development and has been chosen correctly. In general, the average of these factors (drivers, attractors, infrastructure, and constraints) on the feasibility of sports tourism development is significantly higher than the test average, and their relationship with the feasibility variable was confirmed.

Conclusion: Therefore, managers and the Youth Sport Department should create appropriate conditions for the increasing development of boating in the turbulent waters of Chaharmahal and Bakhtiari by organizing conferences, equipping accommodation facilities, and employing committed human resources.

Keywords: Development of Sport; Sport Ecotourism; Rowing of Rushing Waters; Chaharmahal and Bakhtiari Province

1. Associate Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran. (**Corresponding author**)
2. Associate Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.
3. M.A in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: farzadghafouri@yahoo.com

Cite this article: Ghafouri, F., Shahlai Bagheri, J., Zafari, S., & Raisi, P. (2026). *Feasibility of Developing Sport Ecotourism in Chaharmahal and Bakhtiari Province (Case Study: Rowing in Rushing Waters)*. *Journal of Sport Management and Development*, 16(1), 171-190.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.27175.2885>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Urbanization development plans cause the separation of man from nature and the environment, and man was inevitably looking for leisure time by walking in nature. But some of their people are willing to do emotional activities in nature trips to satisfy their needs. Another form of tourism called tourism with rowing boats has emerged in raging waters, which was formed as an exciting activity with fear, but in the end, it has a happy outcome by being active in raging rivers with a boat (Gedy and Webb, 2018). The continuous increase in tourism and the subsequent pressure on natural resources have caused serious challenges in these areas (Moharramzadeh and Mohammad Amani, 2018). One of the types of adventurous nature tourism that many regions of Iran are willing to start due to the presence of many rivers. It is "Roasting the rough waters" (Faraziani et al., 2017).

Methodology

This research was applied in terms of purpose and descriptive in terms of type. In the qualitative phase of the research, researchers conducted semi-structured interviews with 15 experts using the snowball method. This interview process included active sports tourists, water managers, mountaineering committee leaders, mountaineering course organizers, activists in environmental organizations, and non-native active tourists who are suitable for tourism and whitewater. It was carried out with theoretical saturation. Then, in order to determine the factors affecting sports tourism in the raging waters, a group was formed as an association of elites (four people) and tourism activists after the eighth interview. In the quantitative phase of the research, 370 active sports tourists, tourism tour managers, watershed management organization, and tourism management participated and were selected from the entire statistical population using the whole-number sampling method. The quantitative research questionnaire consisted of two parts, the first part of the questionnaire was designed to collect demographic information of the participants and the second part was designed to collect data related to the main variables of the quantitative research, on a five-point Likert scale (1: very low to 5: very high). To assess content and face validity, the initial questionnaire was provided to eight sports management professors who specialized in the field of tourism. And according to their comments, necessary corrections were made. Also, the reliability of the research constructs was confirmed using Cronbach's alpha coefficient. Descriptive statistics were used to analyze the demographic status of the participants using SPSS version 18 software, and factor analysis model and Smart PLS version 3 software were used to test the research hypotheses. Also, statistical tests such as: path coefficient, statistical coefficient, t-statistic were used. SRMR, RMS THTEA, NFL indices were also used to fit the model.

Results

The demographic characteristics of the tourists showed that out of the 370 people in the sample in the present study, 63.5 percent (54 people) were male and 36.5 percent (31 people) were female. The age group between 30 and 39 years old with 35.3 percent (30 people) was the highest, and 50.6 percent (43 people) had an educational degree, which includes all these characteristics. Also, the results of descriptive statistics for the feasibility variables of sports tourism development show that infrastructure factors have the highest average of 3.85.

According to the output of the PLS software and the significance levels for the confirmatory factor analysis of the feasibility variable of sports tourism development, all factors had appropriate factor loadings and their relationship with the latent variable was confirmed (the significance level for all questions is less than 0.05)

Convergent validity is established when the value of all standardized factor loadings related to each of the measurement variables and the value of the AVE index are greater than 0.5. According to the AVE value, the research model has the necessary validity. A variable whose CR is higher than 0.7 has acceptable reliability, and the closer this value is to one, the greater its reliability. As shown in Table 4, the CR rate for all research variables is more than 0.7; therefore, the result can be considered satisfactory, which indicates the existence of internal consistency in each of the research variables. Also, the results of Cronbach's alpha coefficient for examining the reliability of the questionnaires, considering that it is higher than 0.7, have appropriate reliability. As a result, in general, it can be said that the model has a good fit (Amini and Davari, 2018). In examining the divergent validity according to Table 5, the correlation of each construct with itself is greater than the correlation of that construct with other constructs, which indicates the appropriate divergent validity of the good processing of the measurement model.

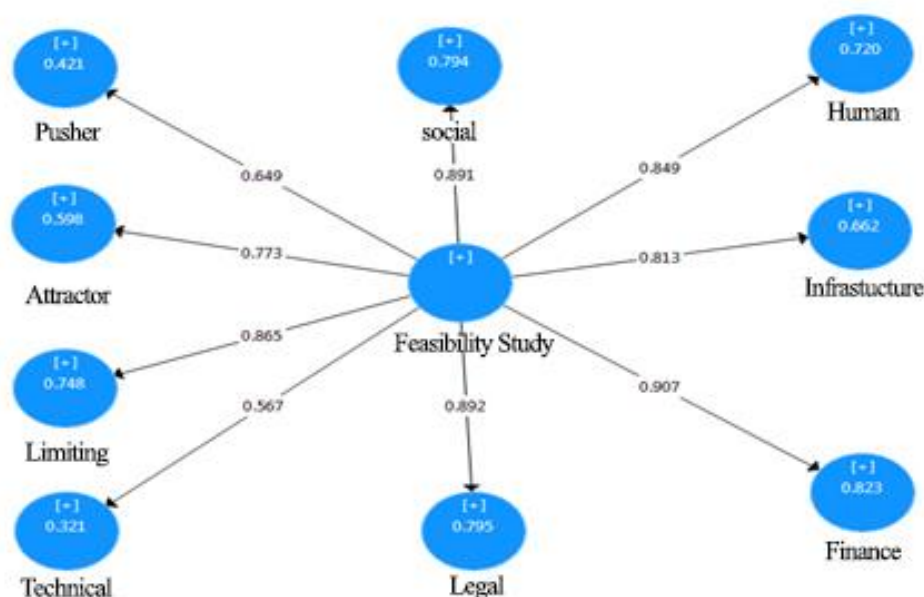

Figure 1. First-order factor analysis measurement model for assessing the feasibility of sports tourism development with its constituent items in the case of significant coefficients.

Discussion and Conclusion

Along the path of the rivers of Chahar Mahal and Bakhtiari province, it is a dangerous course due to the lack of a suitable road (boating). The existence of the road and first aid is one of the important factors in the implementation of sports, which can play a vital role in speeding up the process of transferring the injured in case of any accident. But it should be noted that in summer and autumn, the amount of water in the river slopes is less than in other seasons. The conclusion shows that in the spring tourism (boating) is suitable for professionals and it is applicable for all people interested in rafting in summer and autumn. In the rivers of Chahar Mahal and Bakhtiari province, despite their suitable length, width and depth, it is possible to organize rafting on the rushing waters with canoes (two people), kayaks (one person, two people) and six people boats. Due to the fact that the villages of Chahar Mahal and Bakhtiari provinces are deprived and the capital is fleeing from the periphery to the center, to reverse this process, they expand and engage in tourism activities. Therefore, in the present research, according to the cultural characteristics and natural attractions of Chaharmahal and Bakhtiari province and its rushing waters, it was investigated as a historical nostalgia in the development of tourism. The research results were analyzed in terms of feasibility, attracting, driving, infrastructural and limiting aspects. In accordance with the first factor of the research based on the development of sports tourism (boating in raging waters), the results of the research indicated the amount of driving factors affecting the development of sports tourism, which with the results of the research of Karimi et al. (2020), Fallahi et al. (2013), Moharramzadeh et al. (2019), Othman (2020), Moladost et al. (2020), Zindabudi et al., (2021) were consistent. Driving factors such as (natural and artificial capacity and potential, culture, customs, art, music and architecture) are among the important and influential reasons in the development of sports tourism (river boating) in Chaharmahal and Bakhtiari province. Because these factors are an incentive and a factor to create an opportunity to get to know and introduce natural and artificial capacities and potentials, culture, customs, art, music and architecture of Chaharmahal and Bakhtiari province. Therefore, through these factors, an opportunity can be created to attract sports tourists, especially water sports tourists. In addition to the cultural factors that encourage tourists and the development of cultural dissemination, tourists are familiar with the culture, customs, art, music and architecture of Chaharmahal and Bakhtiari province. The presence of the water volume of 40 rivers makes it possible to set up a canoe, despite the spring rains and melting snow in the spring, many tourists are welcomed to Chaharmahal and Bakhtiari province, and also in the autumn and summer seasons for all people interested in canoeing tourism. It is applicable in these rivers.

Originality/Value

The present study is the first research in terms of innovation in the field of sports tourism in Chaharmahal and Bakhtiari province. Also, this study provides a comprehensive study for the development of sports tourism in Chaharmahal and Bakhtiari province by using a model for factor analysis and using driving, attracting, infrastructural, limiting factors, strategies and messages.

Research Limitations/Implications

The statistical population of tourists and trainers was generally limitations large and difficult to access due to physical and geographical reasons.

In order to reduce possible bias resulting from merely administering a questionnaire, future research should use other tools, such as qualitative observation and interviews, in addition to the questionnaire.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical guidelines have been followed in this article.

Declaration of Generative AI and AI-assisted technologies in the writing process

Artificial intelligence was not used in this research.

Funding

The research team did not receive any funding to conduct this study.

Authors' contribution

This research is the result of a master's thesis, and all authors contribute equally to it.

Conflict of interest

There is no conflict of interest in this research.

Acknowledgments

I would like to thank the Youth Sports Department of Chaharmahal Bakhtiari Province for helping us conduct this research.

References

- Duglio, S., & Beltramo, R. (2017). Estimating the economic impacts of a small-scale sport tourism event: The case of the Italo-Swiss mountain trail CollonTrek. *Sports Tourism Magazine* 9(3), 343. [Link]
- Karimi, J., Soltanian, L., & Bejani, A. (2019). Designing the development model of sports adventure tourism based on the theory of data base. *Sports Management Studies*, 12(60), 61-82. [https://doi.org/10.22089/smrj.2019.6327.2288] [In Persian]
- Strobl, A., Teichmann, K., & Peters, M. (2015). Do mountain tourists demand ecotourism? Examining moderating influences in an Alpine tourism context Tourism. *An International Interdisciplinary Journal*, 63(3), 383-398. [Link]
- Zandeh Bodi, M., Shtab Booshehari, N., & Khatibi, A. (2021). Avamel afzayesh dahandeh toseeh tahaqiq ve pajoosh ba Sport cpehei abi dar ostan khozestan madirit ve toseeh Sport. *Journal of Sport Management and Development*, 10(4), 100-112. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.5363] [In Persian]

امکان‌سنجی توسعه اکوتوریسم ورزشی استان چهارمحال و بختیاری (مورد مطالعه: قایقرانی آب‌های خروشان)

فرزاد غفوری^{۱*}، جواد شهلائی باقری^۲، سینا ظفری^۳، پیام رئیسی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۸/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۰

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش امکان‌سنجی توسعه اکوتوریسم ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) در استان چهارمحال و بختیاری بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نظر هدف کاربردی و بر حسب نوع توصیفی از نوع تحلیلی بود. محققین در فاز کیفی پژوهش از ۱۵ متخصص به روش گلوله‌برفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام دادند. در فاز کمی پژوهش ۳۷۰ نفر از گردشگران ورزشی فعال، مدیران تورهای گردشگری، سازمان آبخیزبرداری و مدیریت گردشگری مشارکت داشتند و به روش نمونه‌گیری تمام شمار از کل جامعه آماری انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش کمی از پرسشنامه محقق ساخته در ابعاد محدودکننده، جلب‌کننده، زیرساختی و سوق‌دهنده استفاده شد و با استفاده از نرم افزار SPSS و PLS تجزیه تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش در چارچوب مدل تحلیل عاملی نشان داد رابطه تمامی عوامل (سوق‌دهنده، جلب‌کننده و زیرساختی) نسبت به عامل امکان‌سنجی بیشترین تاثیر را بر توسعه گردشگری ورزشی دارند و از بار عامل مناسبی برخوردار بودند؛ ضمناً عامل محدودکننده بر امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی اثرگذار است و به درستی انتخاب شده است. به‌طور کلی میانگین این عوامل (سوق‌دهنده، جلب‌کننده، زیرساختی و محدودکننده) بر امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی به شکل معناداری بالاتر از میانگین آزمون است و رابطه آن‌ها با متغیر امکان‌سنجی تایید شد.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت عوامل (زیرساختی، جلب‌کننده، سوق‌دهنده و محدودکننده) در وضعیت فعلی نقش بسزایی در توسعه گردشگری ورزشی در استان چهارمحال و بختیاری دارند، که همین موضوع امکان جذب گردشگران ورزشی را چهارمحال و بختیاری فراهم می‌آورد. بنابراین مسئولین و مدیران میراث فرهنگی و گردشگری اداره ورزش و جوانان با برپایی همایش‌ها، ساخت و تجهیز اماکن اقامتی، هوایی و زمینی، راه‌اندازی شبکه‌های اینترنتی و نیروی انسانی متعهد بسترهای مناسبی را به توسعه روزافزون قایق‌رانی آب‌های خروشان چهارمحال و بختیاری به وجود آورند.

واژه‌های کلیدی: توسعه ورزش، اکوتوریسم ورزشی، قایقرانی آب‌های خروشان، استان چهارمحال و بختیاری

۱. دانشیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. کارشناس ارشد مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: farzadghafouri@yahoo.com

استناد: غفوری، فرزاد؛ شهلائی باقری، جواد، ظفری، سینا و رئیسی، پیام. (۱۴۰۶). امکان‌سنجی توسعه اکوتوریسم ورزشی استان چهارمحال و بختیاری (مورد مطالعه: قایقرانی آب‌های خروشان). مدیریت و توسعه ورزش، ۱۶(۱)، ۱۷۱-۱۹۰.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.27175.2885>

نوآوری پژوهش و پیام کلی

استان چهارمحال و بختیاری با وجود طبیعت بکر، رودخانه‌های فراوان، شرایط اقلیمی مناسب و بدلیل دارا بودن شرایط مناسب جاذبه‌های طبیعی، پتانسیل بالایی در گردشگری و علی‌الخصوص گردشگری ورزشی دارد، از یک سو می‌تواند باعث رشد اقتصادی شود و از سوی دیگر با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان محلی کمک نماید و بدین ترتیب از این فرصت برای توسعه همه‌جانبه استفاده نماید.

مقدمه

امروزه توسعه شهرنشینی، باعث جدایی انسان از طبیعت و محیط بکر شده است و به ناچار انسان با گردش در طبیعت به دنبال گذارندن اوقات فراغت بود. اما از طرفی افراد برای ارضای نیازهای خود مایل به فعالیت‌های هیجانی در سفر به طبیعت هستند؛ امروزه شکل دیگری از گردشگری بنام گردشگری همراه با قایقرانی در آب‌های خروشان پدید آمده که به عنوان فعالیتی هیجانی همراه با ترس شکل گرفت، ولی در نهایت با فعالیت در امواج خروشان رودها با قایق، پیامدی شاد دارد (گیدی و وب^۱، ۲۰۱۸). اکوتوریسم ورزشی در اساس گونه‌ای از فعالیت‌های گردشگری است که در حوزه ورزش با بهره‌گیری از آن می‌توان به عنوان یک پدیده مثبت و فرا ملی را شامل شود: قایقرانی بازید از پارک‌های ملی و مناطق حفاظت شده، مناطق طبیعی بکر، تماشای پرندگان، گردش در محیط‌های طبیعی، کوه پیمايي، بازید از غارهای طبیعی (یاوری و همکاران، ۲۰۱۶). در سال‌های اخیر طبیعت‌گردی و گردشگری با محوریت منابع آب مورد توجه قرار گرفته است. در دریاچه‌های ایران طی پنجاه سال گذشته، استفاده از منابع طبیعی بویژه آب به طور مداوم افزایش یافته است. افزایش مداوم توریسم و به دنبال آن فشار بر منابع طبیعی زمینه بروز چالش‌های جدی را در این مناطق به وجود آورده است (محرّم‌زاده و محمد امانی، ۲۰۱۸).

ایران به علت برخورداری از شرایط متنوع آب و هوایی، تاریخ و تمدن کهن، چشم‌اندازهای زیبا و صدها امتیاز فرهنگی و ... طبق اعلام یونسکو جزء یکی از ده کشور اول جهان از نظر ظرفیت‌های گردشگری به شمار می‌رود. استان چهارمحال و بختیاری در بخش مرکزی رشته کوه‌های زاگرس و بین پیش کوه‌های داخلی و استان اصفهان واقع شده است. این استان از جمله مناطق کوهستانی فلات ایران به مرکزیت شهرکرد محسوب می‌شود. وسعت استان چهارمحال و بختیاری در حدود ۱۶۵۳۳ کیلومتر مربع بوده و زردکوه از مرتفع‌ترین نقاط منطقه، همیشه پوشیده از برف است. زردکوه بدلیل ارتفاع بالا همیشه محصور در برف‌های دایمی بوده و سرچشمه اصلی دو رودخانه زاینده رود و کارون می‌باشد. همچنین کوه‌های این استان بدلیل ارتفاع زیاد، از کانون‌های آبگیر دائمی ایران به حساب می‌آیند. ارتفاعات برف‌گیر استان منشأ چشمه‌های جوشان و جویبارها و روهای دائمی و خروشان می‌باشند. بر این اساس استان چهارمحال و بختیاری با توجه به اکولوژی خاص و طبیعی خود می‌تواند گردشگری و علی‌الخصوص گردشگری ورزشی در حوزه ملی و بین‌المللی باشد (محمدیان دهکردی و حسینی، ۲۰۱۵).

یکی از ویژگی‌های نواحی محروم جریان فزاینده سرمایه‌گریزی در آنهاست. جریانی که در طی آن سرمایه‌ها از مناطق محروم به سمت مناطق مرکزی در حال خروج است تنها بخشی که می‌تواند این فرایند را معکوس کند، فعالیت‌های بخش گردشگری است. گردشگری برای کشورهای در حال توسعه به ویژه کشورهای تک محصولی می‌تواند در توسعه اقتصادی و تامین ارز نقش پررنگی ایفا کند و هر جا که بیکاری شدید است صنعت گردشگری می‌تواند مناسب‌ترین راه ایجاد اشتغال باشد. کشورهای در حال توسعه دیگر برای به دست آوردن اقتصادی مناسب و کیفیت سهم بالایی از تولید جهانی به دنبال گسترش گردشگری هستند (زنده بودی و همکاران، ۲۰۲۱).

گردشگری ورزشی از تلفیق ورزش و گردشگری به وجود آمده است و با سرعت بالایی در حال رشد و تبدیل شدن به صنعتی بزرگ و مستقل است (فرازبانی و همکاران، ۲۰۱۸). گردشگری ورزشی را چنین تعریف می‌کنند: مسافرت از محل اقامت به مکان مورد نظر به منظور شرکت در فعالیتی ورزشی - رقابتی، فعالیت ورزشی برای پرکردن اوقات فراغت، دیدن فعالیت‌های ورزشی یا شرکت در جذابیت‌های ورزشی (گیبسون^۲، ۱۹۹۸). گردشگری، از یک سو می‌تواند به رشد اقتصادی استانها بینجامد و از سوی دیگر با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان محلی کمک کند

¹ Giddy & Webb

² Gibson

و بدین ترتیب فرصتی برای توسعه همه جانبه قلمداد می‌شود. از این رو امروزه گردشگری ورزشی به عنوان ابزاری برای رشد پایدار اقتصادی به طور گسترده مورد توجه قرار گرفته است و بدلیل علاقه‌مندان بسیار و بازتاب فراوان اقتصادی در جهت بالا بردن مشاغل محلی و افزایش رفاه اقتصادی به مثابه راهبرد رشد و توسعه اقتصادی در دستور کار برنامه‌های توسعه منطقه‌ای در نقاط مختلف جهان قرار گرفته است (محرّم‌زاده و همکاران، ۲۰۱۹). گردشگری ورزشی سه نوع است و سه نوع رفتار عمده را در برمی‌گیرد: ۱- شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)، ۲- تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیرفعال)، ۳- بازدید کردن از جذابیت‌های مشهور مربوط به ورزش مثل بازدید از شخصیت‌های ورزشی، موزه‌های ورزشی، ورزشگاه‌های مهم و غیره (خسروی‌مهر و همکاران، ۲۰۱۷).

وجود دریا و سایر جذابیت‌های آبی و نیز مسابقات و رویدادهای ورزشی را دو جاذبه اول برای گردشگری ورزشی عنوان می‌کند. وجود مناظر زیبا شامل، پارک‌های ملی، حیات وحش، سواحل دریا، مراکز کوهستانی و سایر جاذبه‌ها همانند آب و هوا و چهار فصل بودن می‌تواند فرصت مناسبی برای جذب گردشگر ورزشی باشد (علی‌آبادی و حسامی، ۲۰۱۵). کشور ایران بدلیل دارا بودن تنوع اقلیمی و زیستی، وضعیت مکان‌یابی بی‌نظیر و جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، توانمندی‌های فراوانی را برای جذب گردشگر و خصوصاً گردشگر ورزشی را داراست (خاکپور و همکاران، ۲۰۱۹). استان چهارمحال و بختیاری از کانون‌های آنگیر دائمی ایران به حساب آمده. لذا از دیدگاه گردشگری ورزشی بویژه قایقرانی دارای پتانسیل بالایی می‌باشد همچنین با داشتن ۸۵۰ جاذبه گردشگری و ۴۴۵۱ نقطه گردشگری شناسایی شده و طبیعت بکر و چشمه‌سارهای فراوان، سالانه مورد توجه گردشگران بسیاری از داخل و خارج ایران می‌باشد. وجود اراضی با شیب ملایم و ارتفاعات پایدار، فراوانی چشمه‌ها و رودخانه‌های زیاد با آب‌دهی مناسب و دایم جهت فعالیتهای ورزشی کوهنوردی، صخره‌نوردی و قایقرانی در استان چهارمحال و بختیاری مناسب می‌باشد (محمدیان دهکردی و حسینی، ۲۰۱۵).

این استان بالغ بر ۱۰۰ جاذبه سیاحتی و توریستی شناخته شده دارد که سالانه میزبان گردشگران ملی و بین‌المللی در تمام فصول سال است. با دارا بودن بیش از ۸۵۰ جاذبه گردشگری، ۴۴۵۱ نقطه گردشگری شناسایی شده و ۱۵ روستای هدف گردشگری، طبیعت بکر و چشمه‌سارهای فراوان، سالانه مورد توجه گردشگران و مسافران بسیاری از داخل و خارج ایران می‌باشد. وجود اراضی با شیب ملایم و ارتفاعات پایدار، فراوانی چشمه‌ها و رودخانه‌های زیاد با آب‌دهی مناسب و دائمی، وجود ارتفاعات صخره‌ای مناسب جهت کوهنوردی و صخره‌نوردی، برخورداری از خاک مناسب و حاصل‌خیز جهت توسعه فضای سبز، امکان رویارویی با جلوه‌هایی از فرهنگ روستایی و عشایری و موارد بسیاری از این نمونه‌ها خود دلیلی بارز بر این مدعا است که استان چهارمحال و بختیاری با توجه به اکولوژی خاص و طبیعی خود می‌تواند گردشگری مناسبی جهت علاقه‌مندان به گردش و سفر در حوزه ملی و بین‌المللی باشد. در این استان حدود ۴۰ رودخانه بزرگ و کوچک همراه با شبکه گسترده نهرها و جویبارها و دو رودخانه وسیع و پرآب کارون و زاینده رود وجود دارد. قریب به ۸۳ درصد حوزه آبریز رودخانه کارون در این استان قرار گرفته است که عمدتاً از نقاط کوهستانی و صعب‌العبور سرچشمه گرفته است و در ترکیب با جریان رود، کوه و جنگل‌های بلوط، مناظر و چشم اندازه‌های بدیعی را خلق می‌کند. حاشیه این رودخانه‌ها با دارا بودن آب و هوای مناسب و چشم انداز زیبا مناطق بسیار مناسبی را از لحاظ گردشگری و جلب گردشگر فراهم آورده است. از جمله رودخانه‌های مهم استان می‌توان به رودخانه‌های زیر اشاره نمود: رودخانه آب بازفت، رودخانه آب بهشت‌آباد، رودخانه آب ترکی، رودخانه آب تشنوی، رودخانه آب تنگ دز، رودخانه آب جاق، رودخانه آب جونقان، رودخانه آب جهان‌بین، رودخانه آب چنار، رودخانه آب دره سیر، رودخانه آب دره کل، رودخانه آب دزداران، رودخانه آب دواب، رودخانه آب زری، رودخانه آب سرخون، رودخانه آب شرمک، رودخانه آب شلمزار، رودخانه آب شنگی. رودخانه آب کری، رودخانه آب کوفی، رودخانه آب نازی،

رودخانه آب آق بلاغ، رودخانه بشار، رودخانه تنگ محمود، رودخانه تنگ ناودان، رودخانه جوب آسیاب، رودخانه چله خانه، رودخانه خاکی، رودخانه خانمیرزا، رودخانه خشکه رود، رودخانه خرسان، رودخانه دره قاضی کوچک، رودخانه دره نالشگرون، رودخانه سبزکوه، رودخانه سراب، رودخانه کارون، رودخانه کوهرنگ، رودخانه کیار، رودخانه کره، رودخانه گرداب، رودخانه گردبیشه، رودخانه گرگ، رودخانه گرم، رودخانه لردگان، رودخانه منج و رودخانه ونک (حسینی و اصفهانی، ۲۰۱۳). سترویل و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی به مطالعه اثرات کوهنوردی و تاثیرات فرهنگی آن بر روی محیط زیست پرداختند، نتایج حاکی از این بود که سطح فرهنگ گردشگران و دستورالعمل‌های آموزشی تورها می‌تواند عاملی در جهت ارتقای فرهنگ محیط زیست توسط گردشگری ورزشی باشد.

مجیدی و محرم زاده (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی راهبرد توسعه ورزش های ماجراجویانه در شهر سنندج با استفاده از تحلیل SWOT پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که جایگاه ورزش های ماجراجویانه شهر سنندج در منطقه .. و ارزیابی عوامل خارجی مشخص شد که جایگاه ورزشهای ماجراجویانه شهر سنندج در منطقه SO (تهاجمی) قرار داشت. از این رو، به جهت قرارگیری در این ناحیه پیشنهاد می‌شود تمرکز راهبردهای توسعه بر راهبردهای تهاجمی باشد. کریمی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی و طراحی مدل توسعه گردشگری ماجراجویانه ورزشی پرداختند که موانع شامل اداری- مدیریتی، امکانات و تجهیزات، فردی، مالی و اقتصادی، امنیتی، ساختها و اطلاعات رسانی بودند. بسترها شامل قوانین و آیین‌نامه، فرهنگی و اطلاعاتی، آکادمیک و نیروی انسانی متخصص بودند. راهکارها شامل مدیریت ایمنی، آموزش و فرهنگ سازی، مدیریت اماکن و رویداد و مدیریت کیفیت و نوآوری بودند. همچنین، اثرات شامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بودند؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود به منظور توسعه گردشگری ماجراجویانه ورزشی، با توجه به عوامل شناسایی شده، سیاست های مدیریتی در راستای پیشبرد گردشگری ماجراجویانه ورزشی تعیین و اجرا شوند. فلاحتی و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی جاذبه‌های طبیعی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان پرداختند. قرار گرفتن این استان در رشته کوههای زاگرس شرایط مناسبی را برای توسعه ورزش‌های مرتبط مانند کوه‌نوردی، غارنوردی، اسکی، سنگ‌نوردی و یخ‌نوردی فراهم آورده است. که از طریق توسعه این ورزش‌ها می‌توان گردشگران ورزشی را جذب نمود و همچنین منابع طبیعی مستعد جذب گردشگران ورزشی را دارد. دوگلیو و بلترامو^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان گردشگری ورزشی و بازار مقصد مطالعه موردی اینسبورک و لاهتی پرداختند که هر دوی این شهرها تاکید زیادی بر گردشگری ورزشی زمستانی دارند و با اینکه هر دوی آنها دارای موقعیت خوبی در کشورشان هستند، اما اینسبورک در جذب گردشگر موفق‌تر بوده و دارای برند مشخص و بارزی است که لاهتی باید از این نظر تقویت گردد و هر دوی این شهرها نیاز دارند تا در کنار بازار به توسعه گردشگری ورزشی و معرفی رویداد جدید ورزشی بپردازند.

جن یانگ و همکاران^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان ایجاد یک چارچوب ارزیابی گردشگری ورزشی پایدار با یک مدل تصمیم‌گیری چند معیاره ترکیبی برای کشف جاذبه‌های گردشگری ورزشی در تایوان به این نتیجه رسیدند که جاذبه‌های بالقوه گردشگری ورزشی در تایوان برای کاربردهای عملی امکان‌پذیر است و به طور فعال برخی از پیامدهای مدیریتی را برای حمایت از تصمیم‌گیرندگان در تدوین و بهبود استراتژی‌های گردشگری ورزشی فراهم می‌کند. پدوگا و همکاران^۴ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی و ارزیابی سهم اقتصادی رویدادهای گردشگری ورزشی: رویکرد تحلیل ماتریس حسابداری اجتماعی منطقه‌ای پرداختند. که رویدادهای گردشگری ورزشی روند بالایی از تولید ناخالص داخلی

¹ Strobel et al

² Doglio and Beltramo

³ Jen Yang et al

⁴ Peduga et al

منطقه را نشان می‌دهد و اهمیت این بخش را برای اقتصاد خود برجسته می‌کند. عثمان^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی و مطالعه امکان‌سنجی برای ایجاد یک استادیوم ورزشی برای تحریک گردشگری ورزشی در استان لوکسور پرداخت. که نقش مسئولان در تحریک گردشگری ورزشی در لوکسور و ایجاد یک استادیوم ورزشی و تأثیر آن در تحریک گردشگری ورزشی برای آماده‌سازی کادر انسانی متخصص در زمینه گردشگری از دانشکده‌های تربیت بدنی، جهانگردی و هتل‌ها استفاده شود. مارومه و لوبه^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی توسعه و آزمایش یک مقیاس چند بعدی برای ارزیابی تأثیرات اجتماعی درک شده یک رویداد ورزشی پرداختند. نتایج منجر به یک مدل به همراه ۲۳ عامل مورد ارزیابی اثرات اجتماعی شد که عبارت بودند از: مزایای اقتصادی، غرور جامعه، توسعه جامعه، هزینه‌های اقتصادی، مشکلات ترافیکی و خطرات امنیتی. نتایج این پژوهش بیانگر تأثیرات مثبت اجتماعی از قبیل تقویت جامعه، زیرساخت‌های برگزاری رویدادها و توسعه آن، مزایای اقتصادی، تبادل اجتماعی- فرهنگی، تقویت و بهبود افکار عمومی و دید بهتر جامعه نسبت به سرگرمی و تأثیرات منفی نیز شامل، هزینه‌های بالای اقتصادی، مشکلات ترافیکی، ریسک امنیت، محیط‌زیست و منافع اجتماعی بود.

یانگ و لین^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی استراتژی ایجاد گردشگری ورزشی فرهنگ آب در محیط جغرافیایی منحصر به فرد رودخانه مین‌جیانگ پرداختند. که استفاده کامل از منابع آبی می‌تواند از یک سو باعث توسعه اقتصاد ویجیانگ شود و از طرف دیگر توسعه سریع گردشگری چین و معرفی عوامل فرهنگی، محیط جغرافیایی منحصر به فرد حوزه رودخانه ویجیانگ به ایجاد توسعه پایدار فرهنگ ورزش‌های آبی و کانون فعالیت‌های گردشگری تبدیل شود. کرسولیک و همکاران^۴ (۲۰۲۰) در پژوهشی به ارزیابی و بررسی تأثیرات گسترده رویدادهای ورزشی-گردشگری پرداختند. بدین منظور برای سیستم‌سازی عناصر و ویژگی‌های استراتژیک رویداد و مقصد برای دستیابی به پایداری، این مطالعه هشت ویژگی اجتماعی، فرهنگی، سازمانی، لجستیکی، ارتباطی، اقتصادی، گردشگری و زیست‌محیطی را مورد توجه قرار داد. این موارد برای درک و برنامه‌ریزی در آینده و سازماندهی رویدادهای ورزشی-گردشگری بسیار مهم است. لو^۵ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی رویدادهای ورزشی هال مارک به عنوان وسیله ای برای ارتقا توسعه پایدار گردشگری منطقه‌ای: چشم‌اندازهای استراتژیک سهامداران پرداخت که ارتقاء گردشگری ورزشی منطقه‌ای می‌تواند به توسعه چشم‌اندازهای استراتژیک ذینفعان در میزبانی رویدادهای مهم ورزشی باشد و از دیدگاه مدیران رویدادها جهت یک روش مدیریتی برای بهبود عملیات رویداد استفاده نمایند. راحلی^۶ (۲۰۱۷) به منظور قابلیت‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی^۶ در استان آذربایجان شرقی سه دسته از عوامل: (۱) عوامل سوق‌دهنده (۲) عوامل جلب‌کننده و (۳) عوامل بازدارنده را مطالعه کردند رسیدن به آرامش، رفع خستگی و تجدید قوای جسمی و ذهنی به عنوان مهمترین مؤلفه ازمیان عوامل سوق‌دهنده، وضعیت حمل و نقل به عنوان مهمترین مؤلفه از میان عوامل جلب‌کننده و مؤلفه کافی نبودن زمان اوقا فراغت به عنوان مهم ترین عامل بازدارنده توسعه گردشگری ورزشی در استان آذربایجان شرقی شناخته شدند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد وجود مراکز آبی مطلوب به عنوان مهمترین نقطه قوت، نبود افراد متخصص مهمترین نقطه ضعف، وجود نقات باستانی و جاذبه‌های گردشگری، مهمترین فرصت و ضعف امنیت در استان سیستان و بلوچستان مهمترین تهدید برای توسعه گردشگری هستند.

¹ Osman

² Marome & Lobe

³ Yang & Lin

⁴ Kresulik et al

⁵ Lou

⁶ Sport tourism

با وجود انجام پژوهش‌های متعدد، اما در استان چهارمحال و بختیاری با وجود بهره‌مندی از ۴۰ رودخانه بزرگ و کوچک همچون: رودخانه آب چنار، رودخانه آب دره سیر، رودخانه آب دره کل، رودخانه آب دزداران، رودخانه آب دواب، رودخانه آب زری، رودخانه آب سرخون، رودخانه آب شرمک، رودخانه آب شلمزار، رودخانه آب شنگی. رودخانه آب کری، رودخانه آب کوفی، رودخانه آب نازی، رودخانه آب آق بلاغ، رودخانه بشار، رودخانه تنگ محمود، رودخانه تنگ ناودان، رودخانه جوب آسیاب، رودخانه چله خانه، رودخانه خاکی، رودخانه خانمیرزا، رودخانه خشکه رود، رودخانه خرسان، رودخانه دره قاضی کوچک، رودخانه دره نالشگرون، رودخانه سبزکوه، رودخانه سراب و ... با ویژگی‌های اقلیمی که در فصل‌های بهار و تابستان گردشگران بیشتر از آن استفاده می‌کنند. اما تاکنون مطالعات امکان‌سنجی به منظور توسعه گردشگری ورزشی و علی‌الخصوص قایقرانی آب‌های خروشان به صورت علمی صورت نگرفته است. علاوه بر این، کشور ایران با وجود بهره‌مندی از ظرفیت‌های مهم در حوزه گردشگری و علی‌الخصوص گردشگری ورزشی، اما متأسفانه کمتر به جایگاه واقعی آن توجه شده است. لذا با توجه به اینکه امروزه گردشگری در جهان، صنعتی تخصصی و همراه با نوآوری و محصولات متنوع است، بنابراین امکان‌سنجی گردشگری نیازمند مطالعات موردی و تخصصی در اشکال مختلف گردشگری است و ورزش به عنوان صنعت مدرن درآمدزا و به خصوص عامل مهم و تاثیرگذار در تعامل فرهنگ‌ها و برقراری ارتباط بین جوامع مختلف می‌باشد و با توجه به اینکه امکان‌سنجی، ابزاری پیشنهادی در زمینه اتخاذ تصمیم‌گیری یا عدم تصمیم‌گیری برای توسعه است و بر اساس آن می‌توان ویژگی‌های مکان‌ها، نیازها و خواسته‌های مردم محلی، نیروهای بازار و دسترسی به منابع انسانی را شناسایی نمود. لذا محقق در این پژوهش در پی این است که با امکان‌سنجی نواحی و مناطق مستعد استان چهارمحال و بختیاری، علاوه بر توجیه اقتصادی، تاثیرات آن را در گردشگری استان چهارمحال و بختیاری بسط و گسترش دهد. لذا محقق بدنبال یافتن سوال اصلی پژوهش مبنی بر امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) در استان چهارمحال و بختیاری می‌باشد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و بر حسب نوع توصیفی از نوع تحلیلی بود. محققین در فاز کیفی پژوهش از ۱۵ متخصص به روش گلوله‌برفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام دادند. این روند مصاحبه از فعالان شامل؛ گردشگران ورزشی فعال، مدیران آب، روسای هیئت‌های کوهنوردی، مدیران برگزاری دوره‌های کوهنوردی، کارشناسان فعال در سازمان محیط‌زیست و گردشگران فعال غیربومی که در زمینه گردشگری و آب‌های خروشان اطلاعات مناسبی داشتند با دسترسی اشباع نظری صورت گرفت. سپس به منظور عوامل تاثیرگذار بر گردشگری ورزشی آب‌های خروشان، گروهی به صورت انجمنی از نخبگان (چهار نفر) و فعالان گردشگری بعد از مصاحبه هشتم شکل گرفت. در فاز کمی پژوهش تعداد ۳۷۰ نفر از گردشگران ورزشی فعال، مدیران تورهای گردشگری، سازمان آبخیزداری و مدیریت گردشگری مشارکت داشتند و به روش نمونه‌گیری تمام شمار از کل جامعه آماری انتخاب شدند.

پرسشنامه پژوهش کمی شامل دو بخش بود که بخش اول پرسشنامه برای جمع‌آوری اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان و بخش دوم برای جمع‌آوری داده‌های مرتبط با متغیرهای اصلی پژوهش کمی، در مقیاس لیکرتی پنج گزینه‌ای (۱: بسیار کم تا ۵: بسیار زیاد) طراحی شده است و برای سنجش روایی محتوایی و صوری، پرسشنامه اولیه در اختیار هشت نفر از اساتید مدیریت ورزشی که در زمینه گردشگری تخصص داشتند، قرار گرفت و با توجه به نظرات آن‌ها اصلاحات لازم اعمال شد. همچنین پایایی سازه‌های پژوهش با استفاده ضریب آلفای کرونباخ تایید شد. برای تحلیل وضعیت دموگرافیک شرکت‌کنندگان از آمار توصیفی با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ استفاده شد و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل تحلیل عاملی و نرم‌افزار Smart PLS نسخه ۳ بهره گرفته شد. همچنین از آزمون‌های

آماري نظير: ضريب مسير، ضريب آماری، آماره تي استفاده شد. برای برازش مدل نیز از شاخص‌های SRMR، RMS، THTEA، NFL استفاده شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گردشگران نشان داد از ۳۷۰ نفر شرکت کننده در پژوهش، ۶۳/۵ درصد (۵۴ نفر) مرد و ۳۶/۵ درصد (۳۱ نفر) زن بودند. همچنین ۳۵/۳ درصد (۳۰ نفر) در رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و ۵۰/۶ (۴۳ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی بودند (جدول ۱).

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های کمی پژوهش

Table 1. Demographic characteristics of quantitative research samples

متغیر	فراوانی	درصد
Variable	Ferequency	Percentage
سن پاسخ‌دهندگان Age of Respondents	۲۵ تا ۳۰	31.8
	۳۱ تا ۴۰	35.3
	۴۱ تا ۵۰	27.1
	۵۱ تا ۶۰	5.9
	۶۰ سال بالاتر	1.3
جنسیت Gender	مرد Man	63.5
	زن Woman	36.5
تحصیلات Education	کاردانی Associate degree	2.4
	لیسانس Bachelor's degree	50.6
	فوق لیسانس Master's degree	44.7
	دکتری Ph.D	2.4

با توجه به خروجی نرم‌افزار PLS و سطوح معناداری برای تحلیل عاملی تأییدی متغیر امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی در جدول ۳ تمامی عامل‌ها از بار عاملی مناسبی برخوردار بودند و رابطه آن‌ها با متغیر مکنون تأیید شد (سطح معناداری مربوط به کلیه سوالات کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد).

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی تأییدی مؤلفه‌های امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی
Table 2. Results of confirmatory factor analysis of the feasibility components of sports tourism development

سطح معناداری Level of Significance	آماره تی T	ضریب مسیر Path coefficient	
0.001	11.603	0.773	جلب‌کننده Attractor
0.001	22.749	0.865	محدودکننده Limiting
0.001	9.16	0.649	سوق‌دهنده Pusher
0.001	20.108	0.813	زیرساخت Infrastructure

روایی همگرایی زمانی برقرار است که مقدار تمامی بارهای عاملی استاندارد شده مربوط به هر یک از متغیرهای اندازه‌گیری و نیز مقدار شاخص AVE بزرگ‌تر از ۰/۵ است. با توجه به میزان AVE مدل تحقیق از روایی لازم برخوردار است. متغیری که CR آنها بالاتر از ۰/۷ باشد پایایی قابل قبولی دارد و هر چه این مقدار به یک نزدیکتر باشد، پایایی آن بیشتر است. همان‌گونه که در جدول ۴، نشان داده شد، میزان CR برای کلیه متغیرهای پژوهش بیشتر از ۰/۷ است؛ لذا می‌توان نتیجه حاصل را رضایت‌بخش عنوان نمود که نشان از وجود سازگاری داخلی در هر یک از متغیرهای پژوهش است. همچنین نتایج ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها با توجه به اینکه بالاتر از ۰/۷ است دارای پایایی مناسب می‌باشد. در نتیجه به طور کلی می‌توان گفت مدل از برازش مناسب برخوردار است (امینی و داوری، ۲۰۱۸). در بررسی روایی واگرایی مطابق جدول ۵، همبستگی هر سازه با خودش بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است که این امر روایی واگرایی مناسب پردازش خوب مدل اندازه‌گیری را نشان می‌داد که جذر به دست آمده از تمام ضرایب همبستگی سازه‌ها بالاتر است، روایی واگرایی تمام سازه‌ها تأیید شد (امینی و داوری، ۲۰۱۸).

جدول ۳. بررسی روایی همگرایی سازه‌های پژوهش
Table 3. Examining the convergent validity of research constructs

AVE	CR	آلفای کرونباخ Cronbach's alpha	
0.666	0.914	0.90	امکان‌سنجی Feasibility
0.569	0.873	0.869	جلب‌کننده Attractor
0.563	0.896	0.879	زیرساخت Infrastructure
0.68	0.872	0.70	سوق‌دهنده Pusher
0.602	0.793	0.75	محدودکننده Limiting

جدول ۴. روایی واگرایی سازه‌های پژوهش

Table 4. Divergent validity of research constructs

سوق دهنده pusher	زیرساخت Infrastructure	جلب کننده attractor	امکان سنجی Feasibility study
			امکان سنجی Feasibility
			جلب کننده Attractor
		0.513	0.708
			زیرساخت Infrastructure
	0.458	0.894	0.704
			سوق دهنده Pusher
0.852	0.780	0.834	0.881
			محدود کننده Limiting

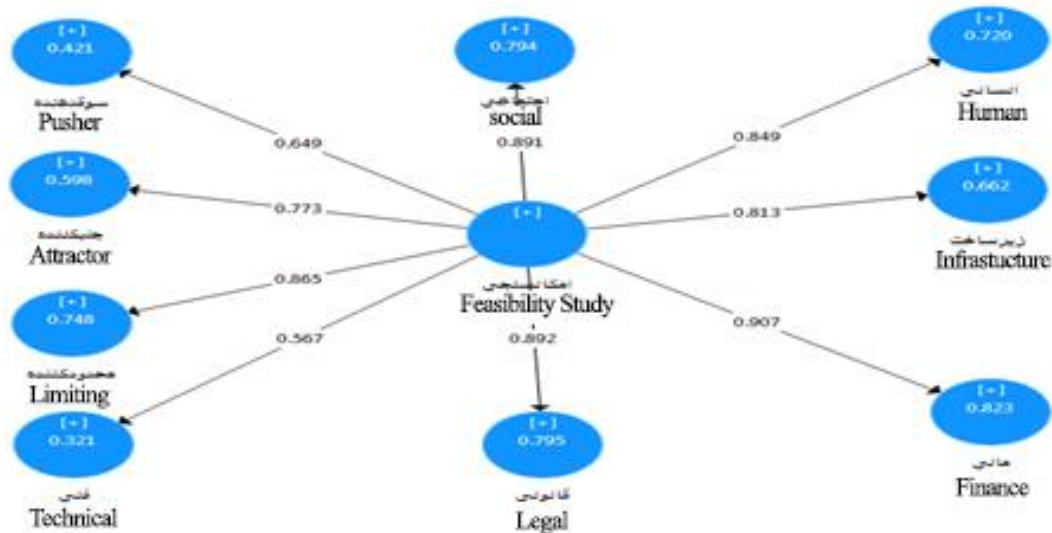
در نهایت شاخص کلی پژوهش، بر مبنای شاخص GOF محاسبه شد. برای این شاخص سه مقدار ۰/۱۲، ۰/۰۸، ۰/۰۹ به عنوان مقادیر ضعیف، قوی و متوسط هستند (امینی و داوری ۲۰۱۸). همان طور که مشاهده می‌شود، مقدار محاسبه شده برای GOF در این پژوهش برابر ۰/۸۲۸ است. بنابراین برازش مطلوب کلی پژوهش تایید می‌شود.

$$GOF = \sqrt{\text{communality} * R^2} = \sqrt{0.9 * 0.92} = 0.828$$

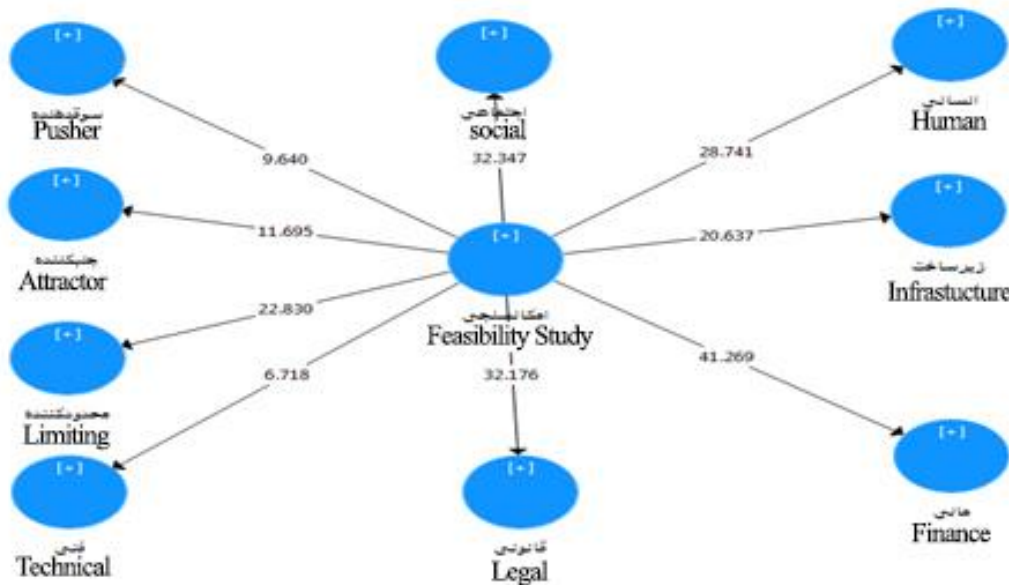
جدول ۵. شاخص‌های کلی برازش

Table 5. Overall fit indices

مقدار مطلوب The Desired Amount	کمیت Quantity	شاخص‌های برازش Fitness Indicators
کمتر از ۰/۰۸	0.073	شاخص SRMR
کمتر از ۰/۱۲	0.108	شاخص RMS Theta

شکل ۱. مدل سنجش تحلیل عاملی مرتبه اول امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با گویه‌های سازنده‌اش در حالت ضرایب معنی داری
Figure 1. First-order factor analysis measurement model for assessing the feasibility of sports tourism development with its constituent items in the case of significant coefficients.

شکل ۲. مدل سنجش تحلیل عاملی مرتبه اول امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با گویه‌های سازنده‌اش در حالت ضرایب استاندارد
Figure 2. First-order factor analysis measurement model of sports tourism development feasibility with its constituent items in the form of standard coefficients.

بحث

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد کشور ایران با وجود توسعه روزافزون ورزش و وجود پتانسیل‌های گردشگری شایان توجه، موضوع گردشگری ورزشی مورد توجه مدیران در استان‌ها از جمله استان چهارمحال و بختیاری قرار

گرفته است. با بررسی مولفه‌های امکان‌سنجی؛ سوق‌دهنده، جلب‌کننده، زیرساختی و محدودکننده در این استان، نتایج نشان داد عوامل سوق‌دهنده‌ای همچون (ظرفیت و پتانسیل‌های طبیعی و مصنوعی، فرهنگ، آداب و رسوم، هنر، موسیقی و معماری) از دلایل تاثیرگذار و مهم در توسعه گردشگری ورزشی استان چهارمحال و بختیاری می‌باشند. از این‌رو می‌توان فرصتی برای جذب گردشگران، علی‌الخصوص گردشگران ورزش‌های آبی و اشاعه فرهنگ برای این استان شود. در خصوص عوامل جلب‌کننده (هتل‌ها، رستوران‌ها، مراکز خرید و وضعیت مناسب حمل‌ونقل) از عوامل بسیار مهم در جذب گردشگران می‌باشد و در ایام رویدادهای ورزشی باعث رشد اقتصادی نیز می‌گردد. عوامل محدودکننده‌ای نظیر؛ شرایط بد آب و هوایی و نداشتن اماکن مناسب وجود دارد که باعث عدم حضور گردشگران ورزشی در رویدادهای ورزشی می‌شود و از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در جهت توسعه گردشگری ورزشی استان چهارمحال و بختیاری، مولفه زیرساختی می‌باشد که با احداث سیستم حمل‌ونقل و هتل‌های استاندارد، به افزایش حضور گردشگران ورزشی کمک می‌کند و باعث افزایش منبع درآمدی برای استان چهارمحال بختیاری شود.

نتایج پژوهش در ابعاد امکان‌سنجی، جلب‌کننده، سوق‌دهنده، زیرساختی و محدودکننده بررسی شد. مطابق با اولین عامل پژوهش مبنی بر توسعه گردشگری ورزشی (قایق‌رانی آب‌های خروشان)، نتایج پژوهش حاکی از میزان عوامل سوق‌دهنده موثر بر توسعه گردشگری ورزشی بود، که با نتایج پژوهش‌های کریمی و همکاران (۲۰۲۰)، فلاحي و همکاران (۲۰۱۳)، محرم زاده و همکاران (۲۰۱۹)، عثمان (۲۰۲۰)، مولادوست و همکاران (۲۰۲۰)، زنده بودی و همکاران (۲۰۲۱)، همسو بود. عوامل سوق‌دهنده‌ای همچون (ظرفیت و پتانسیل‌های طبیعی و مصنوعی، فرهنگ، آداب و رسوم، هنر، موسیقی و معماری) از جمله دلایل مهم و تاثیرگذار در توسعه گردشگری ورزشی (قایق‌رانی آب‌های خروشان) در استان چهارمحال و بختیاری می‌باشند. چرا که این عوامل باعث ترغیب و عاملی جهت ایجاد فرصت‌آشنایی و معرفی ظرفیت و پتانسیل‌های طبیعی و مصنوعی، فرهنگ، آداب و رسوم، هنر، موسیقی و معماری استان چهارمحال و بختیاری می‌باشند. لذا از طریق این عوامل می‌توان فرصتی جهت جذب گردشگران ورزشی علی‌الخصوص گردشگران ورزش‌های آبی ایجاد نمود. علاوه بر عوامل فرهنگی که باعث ترغیب گردشگران و توسعه اشاعه فرهنگی نیز می‌گردد و گردشگران با فرهنگ، آداب و رسوم، هنر، موسیقی و معماری استان چهارمحال و بختیاری آشنا شده و موجب اشاعه فرهنگ بومی استان چهارمحال و بختیاری می‌گردند. وجود حجم آب ۴۰ رودخانه امکان برپا کردن قایق‌رانی را موجب می‌شود، با وجود بارش‌های بهاری و آب شدن برف‌ها در فصل بهار، شاهد استقبال گردشگران زیادی به استان چهارمحال و بختیاری می‌شود و همچنین در فصل پاییز و تابستان برای تمامی افراد علاقه‌مند گردشگری قایق‌رانی در این رودخانه‌ها قابل اجرا است. با توجه به عمق کافی در رودخانه‌ها امکان برگزاری قایق‌رانی آب‌های خروشان با تمام قایق‌ها را دارا می‌باشد.

با وجود طبیعت بکر، رودخانه‌های فراوان و شرایط اقلیمی مناسب در استان چهارمحال و بختیاری می‌توان هم جهت اشتغال و درآمدزایی و استقبال روزافزون گردشگران به این استان عواملی نظیر احداث رستوران‌ها و هتل‌ها، فروش لوازم و تجهیزات سفر و چادر، فروش تجهیزات ورزشی، تولید مواد غذایی سنتی و مراکز خرید، تابلوهای اعلانات، تسهیلات پزشکی، نظارت و ایمنی تسهیلات آموزشی و اجرایی را ایجاد کرد. در این پژوهش باتوجه به این عامل پیشنهاد می‌شود مسئولین و مدیران سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و اداره ورزش و جوانان، با برپایی همایش‌ها و گردهمایی‌ها به اقدام به معرفی ظرفیت و پتانسیل‌های طبیعی، فرهنگ، آداب و رسوم، هنر، موسیقی و معماری استان چهارمحال و بختیاری نمایند و به منظور افزایش کارآفرینی و ایجاد اشتغال پایدار اقدام به توسعه گردشگری ورزشی علی‌الخصوص قایق‌رانی آب‌های خروشان نمایند. نتایج پژوهش حاکی از میزان عوامل جلب‌کننده مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی بود، که با نتایج پژوهش‌های کریمی و همکاران (۲۰۲۰)، محرم زاده و ایمان زاده، ملادوست و همکاران (۲۰۲۰)، لو (۲۰۲۰)، خاکپور و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود. در استان چهارمحال و بختیاری با

وجود مسافتی که رودخانه‌ها از سطح مراکز شهر داشتند و ناآرامی آب‌ها جهت قایقرانی و وجود تخته سنگ‌ها و صخره‌ها جهت شنا کردن و قایقرانی عوامل جلب‌کننده‌ای را جهت دسترسی آسان گردشگران ورزشی بکار گرفتند؛ خدمات ورزشی مانند مربیگری، اجاره و فروش وسایل ورزشی، پیشگیری از آسیب و تسهیلات پژوهشی و علمی، ایجاد گروه‌های داوطلب و اجتماعی، هتل‌ها، رستوران‌ها و مراکز خرید، وجود مناظر و چشم‌اندازهای دیدنی و تنوع آب و هوایی، وضعیت مناسب حمل‌ونقل، دسترسی آسان به مراکز ورزشی، ساخت و تجهیز اماکن اقامتی و مراکز استاندارد و با کیفیت و طراحی زیبا و جذاب از عوامل مهم و بسیار تاثیرگذار در جلب و ترغیب گردشگران ورزشی می‌باشند.

باتوجه به عامل جلب‌کننده در پژوهش پیشنهاد می‌شود مسئولین و مدیران سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و اداره ورزش و جوانان، از طریق تدارک برنامه‌های قایقرانی و حمایت از آژانس‌های فعال در زمینه تورگردانی ورزش موجبات توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) فراهم نمایند و با تجهیز اماکن اقامتی و مراکز استاندارد و با کیفیت و طراحی زیبا و جذاب در جهت ارتقاء و توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) گام بردارند. نتایج پژوهش حاکی از میزان عوامل محدودکننده مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی بود، که با نتایج پژوهش‌های یانگ و لین (۲۰۲۰)، کریمی و همکاران (۲۰۲۰)، مولادوست و همکاران (۲۰۲۰)، پدوگا و همکاران (۲۰۲۰)، سبحانی و همکاران (۲۰۲۱)، همسو بود. با وجود بارش‌های برف فراوان در فصل زمستان و شرایط بد آب و هوایی، خرابی جاده‌ها تا محل رودخانه‌ها و آب‌های ناآرام رودخانه‌ها می‌تواند از دلایل مهم جهت عدم حضور گردشگران ورزشی در رویدادهای ورزشی باشد و این عامل به‌عنوان یک عامل بازدارنده ممکن است میزان مشارکت و توسعه گردشگری را کاهش دهد. استان چهارمحال و بختیاری بدون شک گردشگری در روزهای زمستان به خاطر شرایط جوی نامناسب می‌باشد و قایقرانی امکان‌پذیر نیست اما می‌توان این شرایط را به بهترین شکل برای گردشگران ورزشی در فصول بهار، تابستان و پاییز فراهم کرد. با توجه به عامل فوق (محدودکننده) در پژوهش می‌توان پیشنهاد کرد؛ مسئولین و مدیران سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و اداره ورزش و جوانان، موانع و عوامل محدودکننده را شناسایی و با تدوین برنامه‌ای جامع درصدد برطرف نمودن شرایط بد آب و هوایی و الزامات ایمنی جهت سفر به استان چهارمحال و بختیاری را ایجاد کنند و برای توسعه گردشگری ورزشی علی‌الخصوص قایقرانی آب‌های خروشان اقدام نمایند.

نتایج پژوهش حاکی از میزان عوامل زیرساختی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی بود که با نتایج پژوهش‌های کریمی و همکاران (۲۰۲۰)، محرم زاده و همکاران (۲۰۱۹)، پدوگا و همکاران (۲۰۲۲)، معتمدیان و همکاران (۲۰۱۴)، همسو بود. در استان چهارمحال و بختیاری باتوجه به اینکه رودخانه‌ها در روستاها و شهرستان‌ها هستند و برای اینکه گردشگرانی که از استان‌های دیگر به این استان سفر می‌کنند بتوانند با اطمینان به این رودخانه‌ها دسترسی داشته باشند و بتوانند در تعداد روزهایی که از طبیعت بکر این استان استفاده می‌کنند نیازمند عوامل زیرساختی می‌باشد که وجود این عوامل می‌تواند به توسعه گردشگری ورزشی بیفزاید. باوجود عوامل زیرساختی همچون؛ احداث سیستم مناسب حمل‌ونقل زمینی، هوایی و ریلی، نصب وسیله‌های جابه‌جایی مانند، تله کابین، تاسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح بین‌المللی برای اقامت، مراکز ورزشی متنوع مجهز به فعالیت‌های ورزشی، ارائه امکانات و خدمات رفاهی مناسب به گردشگران، برگزاری تورهای گردشگری، بهره‌برداری از قابلیت‌های گردشگری می‌تواند به جذابیت ورزش‌های آبی از قبیل قایقرانی آب‌های خروشان کمک کنند. باتوجه به عامل زیرساختی در پژوهش پیشنهاد می‌شود؛ مسئولین و مدیران سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و اداره ورزش و جوانان، از طریق خدمات حمل و نقل؛ مانند جاده‌ها، راه‌آهن، راه‌های هوایی و دریایی و پارکینگ‌ها، توالت‌های عمومی، تابلوهای اعلانات، سرپناه‌ها و آلاچیق‌ها به توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) کمک نمایند. در نتیجه می‌توان گفت این عوامل در وضعیت فعلی نقش بسزایی در توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) در استان چهارمحال و بختیاری دارند، که

همین امر امکان جذب گردشگران ورزشی به استان چهارمحال و بختیاری فراهم می‌آورد. همچنین استان چهارمحال و بختیاری بدلیل دارا بودن رودخانه‌های فراوان مسعتد راه‌اندازی قایقرانی آب‌های خروشان می‌باشد و از این طریق می‌تواند قایقرانان زیادی را در سراسر جهان به خود جذب می‌کند و می‌تواند سهم بسزایی در گذران اوقات فراغت و جذب گردشگران داشته باشد. علاوه بر این استان چهارمحال و بختیاری بدلیل دارا بودن شرایط مناسب و جاذبه‌های طبیعی و پتانسیل بالایی که در گردشگری و علی‌الخصوص گردشگری ورزشی دارد، از یک سو می‌تواند باعث رشد اقتصادی شود و از سوی دیگر با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان محلی کمک نماید و بدین ترتیب از این فرصت برای توسعه همه‌جانبه استفاده نماید.

نتیجه گیری و پیام کلی مقاله

در نتیجه می‌توان گفت که این عوامل در وضعیت فعلی نقش بسزایی در توسعه گردشگری ورزشی (قایقرانی آب‌های خروشان) در استان چهارمحال و بختیاری دارند، که همین امر امکان جذب گردشگران ورزشی به استان چهارمحال و بختیاری فراهم می‌آورد. همچنین استان چهارمحال و بختیاری بدلیل دارا بودن رودخانه‌های فراوان مسعتد راه‌اندازی قایقرانی آب‌های خروشان می‌باشد و از این طریق می‌تواند قایقرانان زیادی را در سراسر جهان به خود جذب می‌کند و می‌تواند سهم بسزایی در گذران اوقات فراغت و جذب گردشگران داشته باشد. از یک سو می‌تواند باعث رشد اقتصادی شود و از سوی دیگر با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان محلی کمک نماید و بدین ترتیب از این فرصت برای توسعه همه‌جانبه استفاده نماید.

محدودیت‌ها

پژوهش حاضر، اولین پژوهش از نظر نوآوری در حوزه گردشگری ورزشی استان چهارمحال و بختیاری است. همچنین این پژوهش با استفاده از یک مدل مبتنی بر تحلیل عاملی و با تلفیق عوامل سوق‌دهنده، جلب‌کننده، زیرساختی، محدودکننده، راهبردها و پیامدهای آن، چارچوبی جامع برای توسعه گردشگری ورزشی استان چهارمحال و بختیاری ارائه می‌دهد.

پیشنهاد برای مطالعات آتی

جامعه آماری گردشگران و مربیان عموماً زیاد بود و دسترسی به آن‌ها به دلیل محدودیت‌های فیزیکی و جغرافیایی دشوار بود. به منظور کاهش سوگیری احتمالی ناشی از اجرای صرف پرسشنامه، در پژوهش‌های آتی علاوه بر پرسشنامه از ابزارهای دیگری مثل مشاهده و مصاحبه به صورت کیفی نیز استفاده شود.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

کلیه دستورالعمل‌های اخلاقی در مقاله حاضر رعایت شده است.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی

در انجام این پژوهش، از هوش مصنوعی استفاده نشده است.

منابع مالی

تیم پژوهشی برای اجرای این پژوهش هیچگونه تسهیلات مالی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

این پژوهش حاصل از نتایج پایان‌نامه کارشناسی ارشد می‌باشد و همه نویسندگان در نگارش آن نقش داشته‌اند.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافی در این پژوهش وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

از اداره کل ورزش و جوانان استان چهارمحال و بختیاری و اداره گردشگری که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، تشکر می کنیم.

References

- Aliabadi, S., & Hasami, SH. (2015). Feasibility of the functional link of ecotourism and Sports tourism in Iran (case study: Kurdistan Province). *Journal of Applied Research in Sports Management*, 3(3), 43-50. [Link] [In Persian]
- Duglio, S., & Beltramo, R. (2017). Estimating the economic impacts of a small-scale sport tourism event: The case of the Italo-Swiss mountain trail CollonTrek. Sustainability. *Sports Tourism Magazine*, 9(3), 343. [Link]
- Chersulich Tomino, A., Perić, M., & Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: A research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Journal management Sustainability*, 12(11), 4473. [Link]
- Faraziani, F., Rezaei Sufi, M., & Motamedian, A. (2018). Feasibility of sports tourism development (Rafting) in Sirvan river. *Journal of Sport Management and Development*, 7(1), 176-198. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2018.3215] [In Persian]
- Falahi, A., Hasani, E., & Karroubi, M. (2013). Investigation of natural attractions affecting the Development of Sports tourism in Kurdistan Province. *Sports Management Studies*, 17(5), 33-52. [Link]
- Giddy, J.K., & Webb, N.L. (2018). The influence of the environment on adventure tourism: From motivations to experiences. Current issues in tourism. *Journal of Sports Management*, 21(18), 2124-2138. [Link]
- Gibson, H.J., Attle, S.P., & Yiannakis, A. (1998). Segmenting the active sport tourist market: A life-span perspective. *Journal of Vacation Marketing*, 4(1), 52-64. [Link]
- Hosseini, M., & Esfahani, N. (2014). Segmentation of the Sports tourism market of Cologne, Germany for foreign tourists based on nationality and natural sports attractions. *Physiology and Management Research in Sports*, 7(2), 33-45. [Link] [In Persian]
- Karimi, J., Soltanian, L., & Bejani, A. (2019). Designing the development model of sports adventure tourism based on the theory of data base. *Sport Management Studies*, 12(60), 61-82. [https://doi.org/10.22089/smrj.2019.6327.2288] [In Persian]
- Khakpour, B., Amini, M., & Khodadad. M. (2019). Feasibility of Kanopolo rowing sport tourism development in Maragheh Sufi Chai river. *Geography and Human Relations*, 1(4), 183-199. [Link] [In Persian]
- Khosravimehr, H., & Ghadiri Masom, M. (2017). Providing sports tourism development strategies (Case study: Minoodasht township). *Applied Research of Sport Management*, 5(3), 105-115. [Link] [In Persian]
- Lu, H.F. (2021). Hallmark sporting events as a vehicle for promoting the sustainable development of regional tourism: *Strategic perspectives from stakeholders Sustainability*, 13(6), 3460. [Link]
- Majidi, C., & Moharramzadeh, M. (2016). Adventure sports development strategy in Sanandaj using SWOT analysis. *Research in Sports Management and Movement Behavior*, 6(12), 27-44. [Link] [In Persian]

- Marumo, K., Lubbe, S., & Pelser, T. (2015). Sport tourism as a developmental initiative in the economy of Mafikeng. *Journal of Research in Rehabilitation Sciences*, 3(1), 45-57. [Link]
- Mohammadian Dehkordi, M., & Hosseini, L. (2015). Strategic analysis of tourism situation in Chaharmahal and Bakhtiari province using SWOT strategic model. *Journal of Sports Management*, 10(3), 44-66. [Link] [In Persian]
- Moharramzadeh, M., & Imanzadeh, M. (2019). Investigating the development strategies of adventure Sports tourism in Ardabil Province. *Journal of Sport Management and Development*, 8(4), 2-17. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2019.3795] [In Persian]
- Moharramzadeh, M., & Javan Amani, R. (2015). Feasibility of developing the water sports industry in Shurabil Lake, Ardabil. *Journal of Sport Management and Development*, 9(4) 34-53. [Link] [In Persian]
- Moladost, K., Shah Amiri, R., Rababe, B., Javan, F., & Hashemi zahi, S. (2020). Feasibility of holding a polo tournament in Tang Guban Kazeroon and its expected effects on the host community. *Sports Science Quarterly*, 11(36), 81-102. [Link] [In Persian]
- Naimabadi, N., Salimi Sobhan, M., Javan, F., & Hashemi Zahi S. (2018). Measuring the satisfaction of sports tourists with the security of coastal areas (case study: Chabahar city). *Journal of Social Security Studies*, 53(9), 131-158. [Link] [In Persian]
- Osman, A., & Ali, R. (2020). A feasibility study for establishing a sports stadium to stimulate sport tourism in Luxor Governorate. *The International Scientific Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 8(1), 109-136. [Link]
- Pedauga, L. E., Pardo-Fanjul, A., Redondo, J.C., & Izquierdo, J.M. (2022). Assessing the economic contribution of sports tourism events: A regional social accounting matrix analysis approach. *Tourism Economics*, 28(3), 599-620. [Link]
- Raheli, H., (2017). Evaluations of urban tourism attractions using the conditional valuation method (CVM), a case study of Shorabil attractions in Ardabil. *Quarterly Journal of Urban Tourism*, 4(1), 57-70. [https://www.doi.org/10.22059/jsmd.2017.61999] [In Persian]
- Strobl, A., Teichmann, K., & Peters, M. (2015). Do mountain tourists demand ecotourism? Examining moderating influences in an Alpine tourism context. *Tourism. An International Interdisciplinary Journal*, 63(3), 383-398. [Link]
- Yang, J.J., Lo, H.W., Chao, C.S., Shen, C.C., & Yang, C.C. (2020). Establishing a sustainable sports tourism evaluation framework with a hybrid multi-criteria decision-making model to explore potential sports tourism attractions in Taiwan. *Journal Strategic Sports Management*, 12(4), 1673. [Link]
- Yang, W., & Lin, Y. (2020). The Water Culture Sports Tourism Creation Strategy of the Unique Geographical Environment of the Minjiang River. *Journal of Coastal Research*, 104(S1), 742-745. [Link]
- Yavari, A., Askarian, F., & Kheiri Shojaei, M. (2016). The challenges of sports tourism development in Ares Azad region with emphasis on the opinions of managers and experts. *Journal of Sport Management and Development*, 5(1), 233-244. [Link] [In Persian]
- Zendeh Boodi, M., Shetab Bushehri, S.N., & Khatibi, A. (2021). Facilitating factors for the development of adventure tourism by Water Sports Approach in Khuzestan Province. *Journal of Sport Management and Development*, 10(4), 100-112. [https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.5363] [In Persian]